

גיטין פח

אמר רב הונא מאי קראה כי תוליד בנים דור שני ובני בנים דור שלישי, ומכאן והילך ונושנתם.

מה גרם שיחריבו ארץ ישראל

א"ר יהושע בן לוי לא חרבה ארץ ישראל עד שעבדו זה ז' בתי דינים משפחות של מלכים, דהיינו המלך וכל זרעו נחשבים כב"ד אחד, ע"ז. ואלו הן: (1) ירבעם בן נבט (2) ובעשא בן אחיה (3) ואחאב בן עמרי, עמרי אביו גם מלך אבל מפני שאחאב הרשיע הרבה נקראת על שמו (4) ויהוא בן נמשי (5) ופקח בן רמליהו (6) ומנחם בן גדי (7) והושע בן אלה, בזמנו גלו עשרת שבטים, שנאמר אומללה כריתה יולדת השבעה שעמדו מלכים רשעים נפחה נפשה דאבון נפש באה שקעה שמשא בעוד יומם קודם שתי שנים בושה וחרפה: שהקב"ה הקדים כמו שאמר רב אמי מאי קראה כי תוליד בנים ובני בנים. א"ל רב כהנא ורב אסי לרב כתיב ביה בהושע בן אלה ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל. הקשה לו משום שלא הרשיעה בא לו פורענות דכתיב אחריו עליו עלה שלמנאסר מלך אשור וגו'! אמר להו רב אותן פרדסיאות שומרים שהושיב ירבעם על הדרכים כדי שלא יעלו ישראל לרגל בא הושע וביטלן, ואעפ"כ לא עלו ישראל לרגל אמר הקב"ה אותן שנים שלא עלו ישראל לרגל ילכו בשבי.

איזה צדקה עשה הקב"ה שהגלה מוקדם

להלן, שתי ביאורים על מה הפסוק למטה מתייחס:

מאי דכתיב וישקוד וימהר ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' אלהינו, וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו!

א. דרש מרימר: צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהגלה גלות

צדקיהו בעת החורבן ועדיין גלות יכניה הוא יהויכין קיימת דהיינו גלו החכמים

אחד עשרה שנה קודם החורבן, שהיו בגלות וילמדו תורה לגולים אחרים.

דכתיב ביה בגלות יכניה החרש והמסגר אלף - חרש שבשעה שפותחין

נעשו הכל כחרשין, מסגר כיון שסוגרין שאין יודעים להשיב שוב אין

פותחין אחרים. וכמה? אלף

ב. עולא אמר שהקדים להביא הרעה שתי שנים לסוף 850 שנים לנושנתם

בגימטריא 852

אמר רב אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשינ ותרת

הוא כדכתיב אבד תאבדון מהר.

[עד כאן דף פח עמוד א']

מתניתין

גט מעושה בחזקה בישראל כשר ובעובדי כוכבים פסול. ובעובדי כוכבים חובטין^ש אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך:

דבעובדי כוכבים פסול משום לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים אע"פ דהעובדי כוכבים מעשין על פי ישראל דאין זה לפני עובדי כוכבים כיון דדייני ישראל מצוים לחובטו דאטו מומחין עצמן יחבטו אותו ולא יכלו לצוות להדיוט לחובטו אלא כמו שפר"ת והעובדי כוכבים חובטין אותו שאז כשר בזה הענין וכן פירש רב יהודאי גאון בהלכות גדולות דבעובדי כוכבים כשר בזה הענין וכן איתא בירושלמי דמכילתין אמר רב ישראל שעיסו מעשה עובד כוכבים [דהיינו שלא כדיון] פסול אפי' באומר איני זן ואיני מפרנס [הוי שלא כדיון] תני ר' חייא עובדי כוכבים שעושין כמעשה ישראל כשר [דהיינו כדיון] אפי' באומר איני זן ואיני מפרנס ואהא דנקט אפי' [באומר] דלא מתכשר בעובדי כוכבים שלא ע"פ ישראל אע"ג דהוי כדיון. אמר ר' אסי מתני' אמרה כן ובעובדי כוכבי' חובטין אותו ואומרי' לו עשה מה שישראל אומר לך ולא מה שאנו אומרים לך:

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

(קושיא) ודלמא אימלוכי אימליך^ש וכתב שכתב תחילת הגט ונמלך שלא לגרשה, ואז הגט בטל, ושוב וחזר רצה לגרשה. או, שמה נכתב היום ונחתם לאחר זמן. וחוששין בכל זה משום שהניח ריווח מלמטה.

(תירוץ) דכתב 'הרי את מלמטה' ו'ומותרת' מלמעלה שאין לומר שתוך כדי גמר דיבור נמלך.

(קושיא) ודלמא איתרמי ליה שחזר טרם שגמר!

(תירוץ 1) כולי האי לא חיישין

(תירוץ על כל הקושיות דלעיל) רב אשי אמר ידיעה ביה מתחתא דמגילתא

כלומר שהדרך הוא למתוח הקלף ומתחילים לתקנו מבפנים ולכתוב וסביב הקלף, הם עבים ושחורים שלא נגע התער בהם. לכן, אין לחשוש שהייתה גט אחר ונחתך. ומודבר שאין ריווח למטה, שאין חשש שנמלך.

[משנה] (3) חתמו עדים מן הצד

(קושיא) איני והא רב חתים מן הצד!

(תירוץ) המקרה של רב מודבר בשגגו של חתימתו כלפי כתב שוודי חתם על כל הגט. אבל

משנתנו מדובר שרגל החתימה כלפי כתב הגט, שיש לחוש שלמעלה מאותה חתימה היה גט אחרו עליו הם חתמו.

(קושיא) אלא הא דקתני הקיף ראשו של זה בצד ראשו של זה והעדים באמצע

כלומר ס"ד שהעדים ברוחב הגט תחת הכתב שניהם פסולין. וליחזי הי מינייהו כלפי כתב וליתכשר

(תירוץ) התם דרמי ליה כעיברא חתימתם לאו כסדר הכתב, אלא הם באורך הגט בריווח

בין שני הגיטין.

(קושיא) אי הכי סיפא דקתני ראשו של זה בצד סופו של זה, והעדים באמצע את

שהעדים ניקרין בסופו כשר, ואי דרמי כעיברא לאו בהדי האי מיקרי ולא בהדי האי מיקרי!

(תירוץ) אלא רב בדיסקי הוה חתים כלומר לאו בגיטין ושטרות היה חותם כן, אלא בשטר

הזמנת בעלי דינים לדין, היה חותם לפעמים מן הצד.

[משנה] (10) כתב סופר ועד כשר

א"ר ירמיה 'חתם' סופר שנינו כלומר הסופר מצטרף עם עד אחד לחתום. ולא חוששין

שמה הבעל לא ציווה לסופר שיחתום אלא האחר והוא, חשש שיתבייש הסופר שלא הזמינו אותו לחתום, ויאמר לסופר שיחתום שבזה הגט פסול. ולמה לא חוששין:

א"ר חסדא הא מני ר' יוסי היא שמילי לא ממסרין לשליח, ולא שייך שיחתם משהו בלא

צווי מהבעל עצמו.

היא כתובת חתנים דאתיא לקמיה דר' אבהו דהוו ידעי ליה לטופסא כתיבת

הסופר ולחתימת ידא דחד סהדא ולא היו מכירים חתימת עד שני, סבר לאכשורה א"ל

ר' ירמיה חתם סופר שנינו אבל וכתב סופר ועד לא.

[משנה] כתב חניכתו וחניכתה כשר

ת"ר חניכת אבות בגיטין עד י' דורות כלומר שאם כתב בגט עד עשרה דורות לא נפסל

משום שינוי השם. רבי שמעון בן אלעזר אומר ג' דורות כשר מכאן ואילך פסול. פסק רבי חנינא כמותו.

^ש תוספות ד"ה ודלמא אימלוכי אימליך. פי' בקונטרס (1) שביטלו ושוב אינו יכול לחזור לגרש בו ואין נראה דל"ג דאמר חזר ומגרש בו מאי איכא למימר ומיהו אמר ה"ר עזרא הנביא דלעיל שנגמר הגט אינו יכול לבטלו אבל כשלא נכתב כולו מודה ר"ג דאין חזר ומגרש בו ועוד (2) פי' דה"ל כמו נכתב ביום ונחתם בלילה ואין נראה כי העדים ודאי יזהרו שלא יחתמו על שטר מוקדם. ואור"י דנראה לפרש ודלמא אימלוכי כו' (3) דשמא התחיל לכתוב הגט לשם איש אחר ונמלך וסיימו לשם זה וכגון ששמותיהן שוין וכו' אלעזר דלא בעי מוכיח מתוכו א"נ (4) אפי' כר"מ ואימליך קודם שם האיש והאשה:

^ש תוספות ד"ה ובעובדי כוכבים חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך (לא גורסים כשר, לכן באים להסביר על איזה דין מתייחס) אין לפרש דאפי' בענין זה רוצה לומר

[עד כאן דף פח עמוד ב]

גמרא

ההבדל בין גט מעושה בישראל מגוי – האם פסול ולפסול

להלן, הגמרא דנה איזה תוקף יש בגט מעושה בגוי: לגבי להתירה להינשא ולפסולה מן הכהונה (ריח הגט), בשני המקרים: מתי שעשו כדין, דהיינו במצבים שאמרו חכמים להוציאה, ובזמן שעשו שלא כדין:

אמר ר"נ אמר שמואל גט המעושה דינו, כדלהלן:

כדין	בישראל	בעובד כוכבים
שלא כדין	כשר	פסול ופסול
	פסול ופסול (כהונה)	אפי' ריח הגט אין בו

(קושיא) מה נפשך: אי עובדי כוכבי' בני עשוויי נינהו, איתכשורי נמי ליתכשר אי לא בני עשוויי נינהו, מיפסל לא ליפסל!

א. אמר רב משרשיא דבר תורה גט מעושה בעובדי כוכבי' כדין כשר, ומה טעם אמרו פסול שלא תהא כל אחת ואחת הולכת ותולה עצמה בעובד כוכבי' דהיינו ששוכרת עובד כוכבים אנס שיאכוף הבעל לגרשה ומפקעת עצמה מיד בעלה. (קושיא) אי הכי 'שלא כדין' שתהא כמו 'שלא כדין' כישאל' ואז ומפסיל נמי לפסול! אלא הא דרב משרשיא בדותא היא.

ב. אלא [כדין] מן התורה פסול, ולמה פסול דמיחלף ב'כדין' דישאל שלא יאמרו שאפילו בישראל אינו גט. 'שלא כדין' של עובד כוכבים ב'כדין' ישראל לא מיחלף. אי משום שיבוא לומר שלא כדין בישראל אינו פסול לכהונה, היא גופה גזירה, אטו כדין, ולא גזרינן גזירה לגזירה.

דייני מומחים

כל הדיינים שהתורה הצריכה דיינים מומחים הכוונה הוא 'סמוכין', ואין סמיכה אלא בארץ ישראל. יש דיינים שלמרות שלא הסמיכו הדיינים, מ"מ נעשים כשלושים של בני ארץ ישראל ויכולים לדונם. להלן, באיזה דיינים הם כשליחים:

אביי אשכחיה לרב יוסף דיתיב וקא מעשה אגיטי.

א"ל אביי והא אנן הדיוטות אנן שאנו לא מוסמכים! ותניא היה ר"ט אומר כל מקום שאתה מוצא אגוריות אספת של עובדי כוכבים אע"פ שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להיזקק להם שנאמר הפסוק מדבר על שבעים זקנים שעלו להר סיני קודם מתן תורה ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם זקנים:

לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים שני. [דבר אחר] לפניהם ולא לפני הדיוטות.

א"ל רב יוסף אנן שליחותיהו קא עבדינן דבני ארץ ישראל מידי דהוה אהודאות והלואות. אבל גזילות וחבלות לא, דבמילתא דלא שכיחא לא עבדינן שליחותיהו.

מתניתין

יצא שמה פנויה בעיר: מקודשת כלומר שנקדשה היום הרי זו מקודשת שלא תינשא לאחר בלא גט. של אשת איש מגורשת: הרי זו מגורשת ס"ד באשת כהן שצריכה לצאת ממנו.

מתי חוששין לקול ובלבד שלא יהא שם אמתלא משל וטעם שמבטל את הקול. איזו היא אמתלא?

[גרופים] גירש איש פלוני את אשתו על תנאי, ששמא לא נתקיים התנאי. [קידושין] זרק לה קידושיה ספק קרוב לה ספק קרוב לו זו היא אמתלא:

גמרא

(קושיא) ואסרינן לה אגברא! והא אמר רב אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה!

(תירוץ) ה"ק יצא שמה בעיר מקודשת, הרי זו מקודשת ואסורה לכולן חוץ לאותו האישי. אבל אם יצא קול שהיא מקודשת וחזר ויצא קול שהיא מגורשת מאותו איש: הרי זו מגורשת - שקול ושוברו עמו.

וכן משמע בהחובל (ב"ק פד:) דמאלהים נפקא לן מומחין דאמר מ"ש נזקי אדם באדם ונזקי אדם בשור דאלהים בעינן וליכא ואיצטריך קרא דלפניהם דלענין עישוי בעינן מומחין: ניתן לקבל את סיכומי 'סקלה וטריה' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

שני תוספות ד"ה לפנייהם ולא לפני הדיוטות. פי' בקונטרס דקאי אשבעים זקנים דעלו עם משה אע"פ שכתובין בסוף פ' דזאלה המשפטים ור"י אומר דזהאלהים טובא דכתיב בפרשה קאי